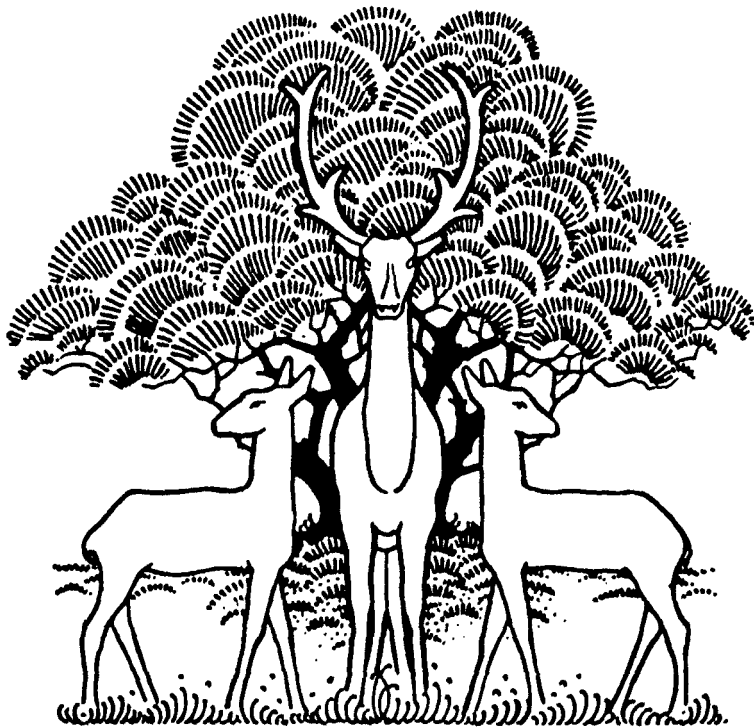

„de Schouw“

Vereniging van
Vrienden
van de
HOGE VELUWE

Vereniging van "VRIENDEN VAN DE HOGE VELUWE"

Uit de Statuten :

Art. 2. De vereniging beoogt het aankweken van een hechte band onder hen, die als donateur de Stichting "Het Nationale Park de Hoge Veluwe", gevestigd te Hoenderlo, steunen, de uitbreiding van het aantal dezer donateurs, alsmede het bijstaan van de raad van bestuur van die Stichting in het verwezenlijken van de doeleinden, die hij krachtens de grondregelen van die Stichting heeft na te streven.

Art. 3. 1. De vereniging tracht haar doel te bereiken door in nauwe samenwerking met de raad van bestuur van de Stichting "Het Nationale Park de Hoge Veluwe":

- a. in brede kring belangstelling te wekken voor "Het Nationale Park de Hoge Veluwe" door het stimuleren van het bezoek aan dit park;
- b. het organiseren van één of meer "Hoge Veluwe-dagen" per jaar;
- c. het vormen van werkgroepen uit en in bijzondere gevallen mede buiten haar leden, ter bestudering van bepaalde onderdelen, mogelijkheden en belangen van "Het Nationale Park de Hoge Veluwe" en zijn donateurs;
- d. het dienen van advies en/of het doen van voorstellen aan de raad van bestuur, voornoemd;

Bestuur :

Jhr W.H. de Beaufort, Maarn, Voorzitter.

Mr C.J. Pické, Secretaris, Tutein Noltheniuslaan 2, Apeldoorn. Tel.: K 6760 - 5097. Giro: 539562, Hoenderlo.

Ch.G. Matscr, burgemeester van Arnhem.

H.M. Oldenhof, burgemeester van Ede.

Mr A.L. des Tombe, burgemeester van Apeldoorn.

Prof. L.F. de Beaufort, Amersfoort.

Mevr. J.J. Hacke-Oudemans, Putten.

Mevr. Ita Kreunen Mees, Hoenderlo.

J.H. Memelink, Doorwerth.

F.J. Tiele, Schaarsbergen.

Mr M.C. Bloemers, Chef afd. beh. v. natuurschoon, dep. O.K.W., Den Haag.

Prof. A.M. Hammacher, Dir. Rijksmuseum Kröller-Müller, Otterlo.

Prof. Dr J.F. Kools, Wageningen.

Ir J.H. van Tuil, Dir. Nat. Park de Hoge Veluwe, Hoenderlo.

Redactie "De Schouw"

adres: "Windwaai", Hoenderlo

telefoon K 6768-262

Mevr. J.J. Hacke-Oudemans

Mevr. Ita Kreunen Mees

A.B. Wigman

Elke donateur van het Nationale Park kan lid worden. De minimum contributie bedraagt f 2.50 voor gewone leden; voor echtgenoten van leden f 1.--. Organisaties en verenigingen kunnen, als zodanig, lid worden voor tenminste f 10.-- per jaar. "De Schouw" wordt U gratis toegezonden.

O n t w e r p o m s l a g : H a n s B e e r s

T e r i n l e i d i n g

- Kent gij de Hooge Veluwe? - Ja! ge zijt er wel eens geweest, - meermalen misschien? - Maar "kennen"? - Waren het, als ge er de eenzaamheid zocht, niet telkens weer verras-

singen en overwachte vondsten, die U troffen? Een plekje, waar ge nooit tevoren waart, of één, dat ge zo goed meendet te kennen en dat in wisselend seizoen, of onder plotselinge belichting, opnieuw tot openbaring werd?

Of was het - toen ge, somber gestemd, de donkerte van het bosch opzocht, die lichtende plek, waar dat sierlijk reetje verscheen, de argelooze oogopslag, starend naar U gericht - dat een bekommerd hart in blijheid deed verkeerden? Of die zovende wind door de boomkruinen, die alle muizenissen verjoeg en blijde strijdend liet voortgaan, tot over de onmetelijke heide heen - recht tegen den Zuidwester in? - Of dien wonderbaarlijken zonsondergang van paars en rood en goud achter de oker-gele stuifzandklingen, met, op den voorgrond, de in het schemerduister over de buntgras-vlakte behoedzaam ter lavei trekkende herten?

Wilt ge nog meer beelden? - of zijn wij het er al over eens, dat de mogelijkheden tot een genieten van de schoonheid der Hooge Veluwe zich eindeloos herhalend, zonder tal zijn! - zoodat wij het dichterwoord, hierboven in herinnering gebracht, ten volle beamen kunnen?

Maar misschien zegt zoo'n bespiegelend woordspel, zoo'n stil aanschouwen U niets en komt gij - als kind van Uw tijd - per auto of autobus aangesnel,

0
"Om der lands^ouwen
schoonheid te aanschouwen
lijkt nog een lange leeftijd - kort!"

Aart v.d. Leeuw

een rondrit makend van wel dertig kilometer en dan verzekerd alles gezien te hebben! - de Hooge Veluwe te kennen. Voldaan keerdet ge wellicht huiswaarts, en des avonds in Uw luie stoel gezeten, sloot ge de vermoeide, wat branderige oogen even en zaagt weer dat beiderzijds wegflitsen van een wentelend landschap en daar - vóór U als silhouet al, die schouders en hoofden Uwer busgenooten.

Hier past een ander motto, een vrije variant op een bekend spreekwoord: -- ge hebt door louter menschen het landschap niet gezien!

"Maar die wegen liggen er toch om bereden te worden?" - is Uw rechtmatige vraag - ja, zeker! - het Nationaal Park verzorgt zijn wegen zoo goed het kan, opdat gij er gemakkelijk komen en het doorkruisen kunt en het ziet U gaarne komen, opdat gij van alles genieten moogt wat Uw Nationaal Park voor U zijn wil; maar van dat genieten biedt die rondrit nog maar een inleiding, zooals Uw programma U inlicht over Uw concert - het volle genot zult gij eerst vinden, als gij in stille aandacht, geconcentreerd, als op Uw concert, die schoonheid binnentreedt en opgaat in de verstillings der natuur.

Wat zouden wij U gaarne nog beter tot gids willen zijn, U nog meer willen brengen tot de schoonheid, die U wacht, opdat ge de "recreatie", die gij zoekt, ten volle mocht vinden en genieten en verrijkt huiswaarts keeren.

++++

Een "eerste aanschouw", zooals de "National Parks" in Amerika, die in enkele typische diorama's rond een oriënteerende maquette van het Natuurreservaat - deskundig toegelicht - plegen te geven, zal voor ons Nationale Park helaas vooralsnog tot de vrome wenschen moeten blijven behooren, want het installeren daarvan is zeer kostbaar en nog te weinig is ten onzent het besef doorgedrongen - al is het gelukkig groeiende - dat de recreatie in de natuur slechts dan den individueelen mensch blijvende vruchten afwerpt, indien naast de fysieke verkwikking

ook een natuurzinnig beleven van de schoonheid der Schepping, geestelijke verrijking beteekent, mede-geeft en tot onvervreemdbaar eigendom maakt.

Als wij dit bedenken en dan letten op de stroom van menschen, - voor een groot deel van dezulken, wier levensomstandigheden hen verre hielden of vervreemden moesten van de natuur, die ons Nationaal Park bezoekt, dan wil het ons zelfs een tekortkoming toeschijnen, dat deze enige gelegenheid zoo velen van ons volk opvoedend te benaderen en voor te lichten, onbenut bleef, een voorlichting immers, waarbij het zaad kan worden uitgestrooid voor een rijke oogst van genietingen, heel het leven door, telkens te beleven, wanneer en wáár ook, de recreatie in de Natuur doelbewust wordt nagestreefd.

De "Vrienden van de Hooge Veluwe" zijn zich die leemte bewust en nu hun streven om tot dien "aanschouw" te geraken de weg nog versperd vindt, willen zij al hun krachten inspannen om dien niettemin te blijven effenen en banen.

Zooals in vroeger eeuwen de oudsten der deelgenooten van de Veluwsche Malen-bosschen en-heiden ettelijke keeren per jaar "schouw" hielden over hun kostbaar gemeenschappelijk bezit, om zich te overtuigen, dat toestand en goede verzorging daarvan niets te wenschen overlieten, zoo willen bestuurderen van de Vereeniging van Vrienden der Hooge Veluwe bij het wisselen der seizoenen, schouw gaan voeren over de "Hooge Veluwe" en U in woord en beeld periodiek op de hoogte houden van wat er schoons te genieten, uitzonderlijks te beleven valt.

Mocht dit pogen onzen vriendenkring zóó doen uitdijen, dat straks ons seizoen-blaadje:

"Schouw over de Hooge Veluwe"

- dat hiermede zijn intrede doet - niet alleen de band zal zijn, die onze leden bindt met het Nationaal Park, een geregeld contact, dat van zoo groot belang is en zoo begeerd werd, maar dat ook mogelijk zal blijken het uit te reiken aan velen van hen, die ons Nationaal Park binnentreden, dankbaar grijpend naar wat hun ietwat wegwijis maken wil, daar waar

zij nog zoo onwennig rondzien op den drempel der Natuur.

W.H. de Beaufort.

W A T K O M E N G A A T

- Op de herfst-Hoge-Veluwe-dag, 9 October, hoopt het bestuur een der leden van het Valkeniersgilde uit te nodigen een voordracht (met vogels en lichtbeelden) te houden en daarna, in het vrije veld, een demonstratie te geven van dit zeer interessante, historische jachtbedrijf.

- Op de op 10 April 1954 in het Gemeentemuseum te Arnhem gehouden algemene ledenvergadering, waar 43 leden aanwezig waren, werden:

1e. de jaarverslagen over het afgelopen verenigingsjaar goedgekeurd met décharge van den penningmeester;

2e. aangenomen de bestuursvoorstellen: a. tot wijziging der Statuten, na overneming van amendementen, om het eerste lid van artikel 5 te doen luiden: "Het Bestuur bestaat uit ten minste 7 leden. Het Bestuur verdeelt de functies onderling. De Voorzitter wordt als zodanig door de ledenvergadering gekozen" en om in artikel 7 te schrappen de woorden "bij voorkeur in combinatie met een Hoge Veluwe-dag en zo mogelijk op het Nationale Park de Hoge Veluwe"; b. tot wijziging van het Huishoudelijk Reglement. Voor de bestuursvoorstellen moge wegens plaatsgebrek worden verwezen naar de aan de leden gezonden oproep tot deze vergadering;

3e. Jhr W.H. de Beaufort als voorzitter herkozen;

4e. als nieuwe bestuursleden gekozen: Mevrouw J.J. Hacke-Oudemans te Putten, Prof. Dr L.F. de Beaufort te Amersfoort en de heer F.J. Tiele te Schaarsbergen, die hun functie zullen aanvaarden, zodra de Koninklijke Goedkeuring op de wijziging der Statuten zal zijn verkregen;

5e. mededelingen gedaan door de Directeur van het Nationale Park omtrent de gang van zaken in het afgelopen jaar.

Het was erg jammer, dat de na sluiting der vergadering overschietende tijd veel te kort was om de door de vriendelijke zorgen van de heer A.J. de Lorm, directeur van het Gemeentemuseum, georganiseerde tentoonstelling van gegevens betrekking hebbende op de Veluwe en de daarbij door de heer Elzinga gegeven toelichting tot haar recht te doen komen.

NIEUWE BUSDIENST
ARNHEMS VERVOERBEDRIJF

- Er is een directe verbinding van het station Arnhem naar "de Hoge Veluwe", met elk uur een bus. De lijndienst van de V.A.D. wordt deze zomer niet in dienst gesteld. De bus rijdt via Rijzenburg, het Kröller-Müller-museum, de Koperen Kop, naar het St. Hubertusslot van 20 Juni t/m 5 September, dus ongeveer 10 kilometer verder dan vroeger. Er komen vaste halteplaatsen op bepaalde punten, maar overigens stopt men op "de Hoge Veluwe" op verzoek, zodat het publiek de hand maar heeft op te houden. Het allerlaatste nieuwtje is, dat de N.S. aan de stations van Amsterdam en Den Haag plaatsbewijzen verkopen voor "de Hoge Veluwe" via Arnhem, waarbij het gemeentelijk vervoerbedrijf ingeschakeld wordt door bovengenoemde bussen.

- Gedurende het zomerseizoen is het mogelijk voor de liefhebbers wekelijks aan twee tochten per fiets (GEEN bromfiets), onder leiding van één van de wildschuts van het Park, speciaal om wild te zien, deel te nemen.

Verzamelen: 's Woensdagsavonds 7 uur bij het Kröller-Müller-museum, of 's Donderdagsmorgens 5 uur bij het Hoenderlose hek.

- Voor de 12de "Hoge Veluwe"-dag van de Vereniging van Vrienden was de belangstelling bijzonder groot; ongeveer 95 leden en introducés (toekomstige leden?) hadden gehoor gegeven aan de oproep en velen hadden "tot hun spijt" moeten afzeggen. De verheugende opkomst was wellicht, zoals de voorzitter, Jhr W.H. de Beaufort, in zijn openingswoord opmerkte, omdat de dag dese keer in de namiddag begon en er geen vergadering aan voorafging, waar zakelijke, maar nodige punten behandeld werden; de jaarvergadering was reeds enige tijd geleden

" H O G E V E L U W E " - D A G
1 2 J u n i 1 9 5 4

+

te Arnhem gehouden.

Zo kon men dus de dag louter als een interessante en mooie natuurbelevenis onder vrienden besteden.

Onder het traditionele kopje koffie vertelde Dr E. Elton van het I.T.B.O.N. (Inst. v. toegepast biol. onderz. i.d. natuur) te Oosterbeek over zijn proeven met de rode bosmier ten behoeve van de bosbouw, die hij in het Nationale Park doet (zie art. Dr Elton in dit blaadje). Daarna ging het gezelschap onder leiding van Dr Elton op stap, de bossen in van het zuidelijk gedeelte van het Park, waar hij ons verschillende kolonies toonde, van enkele weken tot vele jaren oud. Bij elk daarvan vertelde hij aan de grote kring belangstellenden de bijzonderheden, die hij aanwees, en hij beantwoordde vele vragen. Het werd een flinke wandeling van ongeveer twee uur, dwars door bossen, hei en zandpaadjes; maar zelfs de ouderen hadden er graag een paar moede benen voor over om een kijkje te mogen nemen in het diepgaand onderzoek van zo een heel aparte dierenwereld met haar problemen.

Het weer hield zich goed; het enige regenbuitje kwam net, toen men per auto en bus naar de Koperen Kop ging voor een welverdiend kopje thee.

Daarna nog een kleine wandeling naar het wondermooie rhododendronbos in het museumpark, dat in al zijn verscheidenheid van tinten juist op zijn hoogtepunt was. Een kleurig besluit van een geslaagde "Hoge Veluwe"-dag.

I.K.M.

RODE BOSMIEREN OP DE HOGE VELUWE

Verslag van een excursie op 12 Juni 1954

- De rode bosmier is als verdelger van schadelijke insecten een zeer gewenst element in de dierlijke samenleving van het bos. Door het Instituut voor Toegepast Biologisch Onderzoek in de Natuur (ITBON) worden daarom onderzoeken verricht over het kunstmatig stichten van nieuwe kolonies op plaatsen, waar zij niet voorkomen. De nieuwe kolonies bestaan uit mieren, die aan een aantal reeds bestaande kolonies worden ontnomen. Bij deze mieren bevinden zich echter meestal geen koninginnen, zodat vele der kunstmatig gestichte kolonies na 2 à 3 jaar weer uitsterven. Het onderzoek heeft zich daarom voornamelijk geconcentreerd op het vinden van methoden om deze nieuwe volken van koninginnen te voorzien.

Nu is het niet moeilijk om in April en Mei grote aantallen jonge koninginnen te verkrijgen. Tracht men deze echter aan de kunstmatig gestichte volken toe te voegen, dan worden zij als regel verdreven of gedood. Hetzelfde gebeurt

trouwens ook bij de natuurlijke volken en de laatste nemen doorgaans zelfs de door henzelf voortgebrachte koninginnen na de bruidsvlucht niet meer in hun midden op. Het voortgezette onderzoek bracht echter aan het licht, dat er twee perioden zijn, waarin vreemde koninginnen wèl geaccepteerd worden. De eerste valt in de eerste dagen na de koloniestichting, wanneer het volk nog "in wording" is. De tweede is de z.g. "tolerante phase", een regelmatig terugkerende periode in het zeer vroege voorjaar, waarin alle mierenvolken, ook de natuurlijke, verdraagzaam worden ten opzichte van vreemde koninginnen (mits van de zelfde soort).

Het eerste object, dat bezichtigd werd, was een kolonie-in-wording (4 dagen oud). Van de op de eerste dag toegevoegde koninginnen waren er een aantal in geperforeerde kokertjes van celluloid gedaan. De wijdte van de gaatjes was zo gekozen, dat de koninginnen er niet door konden ontsnappen, de (kleinere) werksters echter wel naar binnen konden kruipen. Niet-verdraagzame werksters zouden de opgesloten koninginnen hebben gedood. Zij waren echter nog in leven en de werksters waren dus wèl verdraagzaam.

Besproken werd toen het feit, dat van de geadopteerde koninginnen later een groot deel toch blijkt dood te gaan, waardoor de methode nog niet voor praktische toepassing geschikt is. Het verdere onderzoek richt zich thans op het vinden van de oorzaken hiervan en methoden om deze oorzaken op te heffen.

Het tweede object was een kolonie van elf maanden oud. Het nest was betrekkelijk klein, maar niet te onderscheiden van een op natuurlijke wijze ontstaan nest.

Daarna werd een vijf jaar oude kolonie bezocht. Hier waren in enige opeenvolgende tolerante fasen in totaal \pm 300 koninginnen toegevoegd. Het was thans een zeer groot nest. Tevoren was al besproken, dat ook het toevoegen van koninginnen in de tolerante phase nog op enige moeilijkheden stuit, waardoor de methode nog niet op voldoende grote schaal kan worden toegepast.

Ten slotte kwamen wij bij een eveneens vijfjarige kolonie, welke bij de stichting reeds enige koninginnen uit de "moedernesten" had meegekregen (een uitzonderingsgeval) en zich verder buitengewoon voorspoedig had ontwikkeld. Er was reeds een "bijnest" gebouwd. Bij een verdere aanwas van de bevolking zullen meer bijnesten worden gebouwd en wellicht ontstaat dan een "reuzekolonie".

Reuzekolonies kunnen vijftig en meer nesten omvatten en een territorium van tientallen hectaren bezitten. Het territorium van dese kolonie bedroeg thans vier hectare.

E. Elton.

Men mag uyt boomen, kruyden, dieren,
Ja zelfs uyt muggen, mieren, sieren
Veel lessen trekken, die heel soet
En leersaem zyn voor elks gemoet.

(sieren - sieren, kleine wurmpjes
e.d. "Geen zier")

W. Sluyter - 1665

HOUDT HET WILD RUSTIG!

Dring niet tot zijn schuilplaatsen door!

- Men maakt zich niet ten onrechte bezorgd, dat het steeds stijgende bezoek aan het Nationale Park weinig bevorderlijk is voor de noodzakelijke rust van het wild, in het bijzonder gedurende de zomertijd. Het niets ontziende publiek toont vaak een onbezonnenheid en een tomeloze drift om wat van het grofwild, roofvogels en andere dieren te zien te krijgen en bereikt door ondeskundigheid het tegendeel van hetgeen wordt beoogd.

Verzorging, opbouw en regeneratie worden door de onbeheerste belangstelling van de vele bezoekers belemmerd. In de voorzomer van 1954 is het reeds voorgekomen, dat een herhaaldelijk opgejaagde, hoog-drachtige hinde van het edelhart haar kalf ontijdig verwierp en ook zelve te gronde ging.

Zulke voorvallen stemmen tot ernstig nadenken.....

A.B.W.

EEN VERWERPELIJKE GEWOONTE

Het verslepen van jong wild

- In de voorzomer geschiedt het herhaaldelijk, dat bezoekers jonge dieren aantreffen, b.v. kalfjes van herten en reeën, of lammeren van moeflons. Men verkeert dan in de waan, dat dit kroost om de een of andere reden door de moeder werd verlaten en brengt het veelal, met deernis bewogen, naar personeel van "de Hoge Veluwe". In 1954 geschiedde dit meerdere malen; gelukkig kon in deze gevallen zo'n vermeende "vondeling" teruggebracht worden naar de vindplaats. Gelukt dit onverhoopt niet door te gering oriënteringsvermogen, dan rijzen er vele zwaarigheden. Men knoept zich in het oor, dat slechts in de allerezelzaamste uitzonderingsgevallen het ouderdier niet aanwezig zou zijn en late derhalve zo'n hulpelose baby vol vertrouwen ter plaatse. Reeds het aanraken er van moet worden ontraden.

A.B.W.

P o c k e t b o o k s

- Van de N.V. Koek- en Beschuifabriek v/h G. Hille & Zn. te Zaandam verscheen een reclame-uitgave, bestaande uit een drietal pocketbooks in moderne uitvoering.

Elk daarvan bevat 30 natuurgetrouw gekleurde offsetplaatjes van landschap, flora, fauna enz., uitsluitend "de Hoge Veluwe" betreffende, welke bij de artikelen van genoemde N.V. verpakt worden.

De tekenaar Rein Stuurman verzorgde deze illustraties en de nauw daarbij aansluitende tekst is van A.B. Wigman.

T o e r i s t e n k a a r t "Hoge Veluwe"

- De Directie van de Stichting het Nationale Park "de Hoge Veluwe" is bereid diegenen onder onze leden, die op het bezit van de in het vorige nummer aangekondigde, gekleurde toeristenkaart (schaal 1 : 25000) prijs stellen een exemplaar toe te zenden na storting van een bedrag van f 1.-- op postgiro 153642 ten name van de Stichting.

H e r d r u k

- Nog steeds blijft de navraag naar het boek "Vreugd van Bos en Heide" door A.B. Wigman zo groot, dat de uitgevers (N.V. Zomer en Keuning's Uitgevers-Mij, Wageningen) tot de voorbereiding van de derde druk zijn overgegaan. Deze zal in de komende herfst verschijnen.

Het boek handelt gedeels over "de Hoge Veluwe" en betreft voorts het buurtgebied in zijn aandacht.

+++
+

